

ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ, ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ
ИННОВАЦИЯЛАР МИНИСТРЛИГІ

ӘЖИНИЯЗ АТЫНДАҒЫ
НӨКІС МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТЫ



Әдебиеттануың өзекті мәселелері пәніне арналған
силлабус
(2-курс)

(Магистратура бөлім ұшын)

Білім саласы: 100000 - Білім

Оқыту саласы: 110000 - Білім

Оқыту бағыты: 70110801 - Ана тілі мен әдебиеті
(казак тілі және әдебиеті)

Нөкіс – 2025

Модул / пән силлабусы
70110801 – Ана тілі және әдебиеті (қазақ тілі және әдебиеті)

| | |
|-----------------------------------|--|
| Пән/модул: | Әдебиеттануың өзекті мәселелері |
| Пән/модул түрі: | Мамандық пән |
| Пән/модул коды: | ТВОМ 5301 |
| Жыл: | 2025-2026 |
| Семестр: | 2 |
| Оқыту қалпы: | күндізгі |
| Семестрге ажратылған сағат | 150 |
| Лекция | 30 |
| Семинар | 15 |
| Өзіндік білім | 105 |
| Кредит мөлшері: | 2 |
| Бағалау қалпы: | Сынақ және емтихан |
| Курс тілі: | қазақ |

| 1. Пән/модулдің мақсаты (ММ) | |
|-------------------------------------|---|
| М1 | XX ғасырдың соңғы онжылдығында анықталған лингвистикалық зерттеулердің негізгі бағыттарымен, сондай-ақ жеке мектептер және қазіргі отандық және әлемдік лингвистика ағымдары, олардың өзекті мәселелерімен таныстыру. |

| Пәнді меңгеру үшін қажетті бастапқы білімдер | |
|---|--|
| 1 | XX-XXI ғғ. Әдебиеттану білімінің өзекті мәселелерін, негіз ғылыми-әдіснамалық бағыттарын айқындау, оларға тән қағидаттар мен тұжырымдарды талдау және интерпретациялау тәсілдерін қарастыру. Тілдік зерттеу жүргізу формаларын, нормалары мен әдістемесін меңгеру. |

| 1. Оқыту нәтижелері (ОН) | |
|---------------------------------|---|
| ОН1 | - Әдебиеттану біліміндегі қазіргі бағыттар мен мектептердің негізгі мәселелерін, міндеттерін білуге; |
| ОН2 | - қазіргі тіл зерттеулерінде қабылданған әдіснама, әдіс-тәсілдер және талдау түрлеріне; |
| ОН3 | - ғылыми лингвистикалық әдебиеттермен өзбетінше жұмыс істеуге (іздеу, конспектілеу және рефераттау); |
| ОН4 | - заманауи лингвистикалық зерттеу принциптерін сипаттауға; |
| ОН5 | - магистрлік диссертация жазу кезінде түлектің мүддесіне сай келетін ғылым парадигманы саналы түрде таңдауға; |
| ОН6 | - қазіргі ғылымды сипаттайтын зерттеу бағыттарының мәні мен маңызын шығармашылық тұрғыда ұғынуға; |
| ОН7 | - әртүрлі ғылыми тұжырымдамаларды түсіндіру дағдысына; |
| ОН8 | - ғылыми полемикаға; |
| ОН9 | - тілдік материалды өз бетінше талдау дағдыларына. |

1. Пән / модуль мазмұны

Жаттығу қалпы: Лекция (Л) II семестр

| | |
|-----|---|
| Л1 | Әдебиеттану біліміндегі жаңа бағыттар мен мектептер |
| Л2 | Әдебиеттану біліміндегі парадигма ұғымы |
| Л3 | Әдебиеттану біліміндегі функционалдық бағыт |
| Л4 | Әдебиеттану біліміндегі өріс теориясы |
| Л5 | Мәтін лингвистикасы |
| Л6 | Паралингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л7 | Әдебиеттану білімі әдістануының кейбір мәселелері |
| Л8 | Когнитивтік лингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л9 | Прагмалингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л10 | Психолингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л11 | Этнолингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л12 | Қолданбалы лингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л13 | Әлеуметтік лингвистиканың өзекті мәселелері |
| Л14 | Лингвистикалық экологияның өзекті мәселелері |
| Л15 | Лингвомәдениеттанудың өзекті мәселелері |
| | Жалпы 30 |

**Жаттығу қалпы:
Семинар жаттығулар (С) II семестр**

| | |
|-----|--|
| C1 | Негізгі лингвистикалық мектептер мен бағыттар |
| C2 | Ғылыми білімнің жетекші парадигмалары |
| C3 | Лингвистикалық зерттеулердің функционалдық бағыты |
| C4 | Әдебиет деңгейлеріндегі өріс түрлері |
| C5 | Мәтін және дискурс |
| C6 | Паралингвистикалық құралдар |
| C7 | Әдебиеттану біліміндегі әдістану және әдіс мәселесі |
| C8 | Когнитивтік лингвистиканың негізгі ұғымдары |
| C9 | Антропо өзектік ғылым парадигма контекстіндегі прагмалингвистика |
| C10 | Психолингвистиканың қазіргі үрдістері |
| C11 | Тіл және этникалық мәдениет |
| C12 | Лингвистикалық зерттеулерді ақпараттандыру |
| C13 | Әлеуметтік лингвистиканың зерттеу бағыттары |
| C14 | Сөз экологиясы және сөйлеу мәдениеті |
| C15 | Тілдік құбылыстардың лингвомәдени сипаты |
| | Жалпы 15 |

1. Өзіндік білім

| № | Өзіндік білім тақырыптары | Ажыратылған сағат |
|----|--|-------------------|
| 1. | Өз бетінше ізденеді, мазмұндық тұрғыдан конспект жасайды | 20 |
| 2. | Презентация жасау | 20 |
| 3. | Конспект жасау, Глоссарий дайындау | 20 |
| 4. | Реферат дайындау, Сөздіктер бойынша глоссарий жазу | 22 |
| 5. | Тақырып бойынша презентация және реферат дайындайды. | 23 |
| | Жалпы | 105 |

| № | Өзіндік білім тақырыптары | Қалпы |
|-------------------|---|------------------|
| II семестр | | |
| 1 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 2 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 3 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 4 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 5 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 6 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 7 | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Талдау, жинақтау |
| 8 | Танымдық көзқарастардың қазақ әдебиеттану білімінде қалыптасуы. | Талдау, жинақтау |
| 9 | Ғылыми мәтіннің прагматикасы. | Талдау, жинақтау |
| 10 | Психолингвистикалық эксперимент. | Талдау, жинақтау |
| 11 | Этнолингвистикадағы стереотип ұғымы. | Талдау, жинақтау |
| 12 | Мәтінді алдын-ала өңдеу. | Талдау, жинақтау |
| 13 | Ұлттық тіл: даму жолдары мен өзекті мәселелері. | Талдау, жинақтау |
| 14 | Қазақ тіліндегі сөз экологиясы мен рухани экология. | Талдау, жинақтау |
| 15 | Қазақ әдебиеттану біліміндегі Лингвомәдениеттану мәселелері. | Талдау, жинақтау |

| | | | | |
|--|---|-------------------------|----------|--|
| <p align="center">1. Оқыту технологиялары мен әдістері:</p> <p><i>Лекция</i> – интербелсенді әдістер; жұп және топпен жұмыс жасау; өзіндік пікір білдіру және оны қорғау; презентация жасау.</p> <p><i>Семинар жаттығулары</i> – тақырыпқа тиісті материалдарды жинақтау, талдау, саралау сияқты жұмыстар орындалады.</p> <p>Өзіндік жұмыстар төмендегі түрлер бойынша амалға асыру ұсынылады:</p> <ul style="list-style-type: none"> - эссе жазу – өзекті мәселе бойынша жеке сыни пікірін жазбаша баяндау; - баяндама жасау; - мәтіндік талдау жасау; - күрделі тақырыптарға конспект жазу; - қосымша материалдарды жинау және саралау; - тақырыптар бойынша тест құрастыру; - кейс тапсырмаларын орындау. | | | | |
| <p align="center">8. Кредит топтау үшін талаптар:</p> <p>Пәнге тиісті теориялық және әдістемелік ұғымдарды толық меңгеру, талдау нәтижелерін дұрыс баяндау, үйренілген үдерістер туралы өзіндік пікірге ие болу. Аралық бақылау формасында берілген міндеттер мен тапсырмаларды орындау, қорытынды бақылау бойынша ауызша немесе жазбаша жұмыс түрін тапсыру.</p> | | | | |
| <p align="center">9. Пән бойынша студенттер білімін бағалау және бақылау критерийлері</p> <p>Студенттердің оқу нәтижелері 100 балдық рейтинг жүйесінде бағаланады. Студенттердің оқу нәтижелері бойынша балдарын конвертация жасау ECTS (European Credit Transfer System) жүйесі негізінде амалға асырылады.</p> | | | | |
| <p align="center">Оқу нәтижелерін бағалау үшін балдар төмендегі тәртіпте амалға асырылады:</p> | | | | |
| Ағымдағы бақылау балы | Аралық бақылау балы | | | Қорытынды бақылау балы |
| Аудитория жаттығуларында берілген тапсырмаларды орындағаны үшін – ағымдағы бағалау (Ағ.Б.); Өзіндік білім тапсырмаларын орындағаны үшін – өзіндік жұмысты бағалау (Өз.Ж.Б.); | Аралық бақылау кезінде жауап бергені үшін – аралық бақылау балы (Ар.Б.Б.) Өзіндік білім тапсырмаларын орындағаны үшін – өзіндік жұмысты бағалау (Өз.Ж.Б.); | | | Қорытынды бақылау кезінде жауап бергені үшін – қорытынды бақылау балы (Қор.Б.Б.) |
| <i>Ағымдағы бақылаудың максимал балы – 30 балл:</i> $\Sigma \text{Ағ.Б} = \text{Ағ.Б} + \text{Өз.ЖБ}$ | <i>Аралық бақылаудың максимал балы – 20 балл:</i> $\Sigma \text{Ар.Б} = \text{Ар.Б.Б} + \text{Өз.ЖБ}$ | | | <i>Қорытынды бақылаудың максимал балы: - 50 балл</i> |
| <p align="center">$\Sigma \text{Ағ.Б.} + \Sigma \text{Ар.Б.} > 30$ балл жинаған студент қорытынды бақылау тапсыруға рұқсат беріледі.</p> | | | | |
| <p align="center">Модул(пән)ден меңгеру көрсеткіші (МК): $\Sigma \text{МК} = \Sigma \text{Ағ.Б} + \Sigma \text{Ар.Б} + \text{Қор.Б}$ $\Sigma \text{МК} \geq 60$ балл жинағанда модул (пән) меңгерілген болады.</p> | | | | |
| <p align="center">Студенттердің оқу нәтижелерін бағалау критерийлері:</p> | | | | |
| Дәреже | 5 балдық | Меңгергендік көрсеткіші | Дәстүрлі | Бағалау критерийлері |

| | жүйе (баға) | пайызда | | |
|-------------------|----------------|---------------------------|-----------------|--|
| Оқу басқарма үшін | | Профессор-оқытушылар үшін | | |
| A+ | 4,51 – 5 | 91 – 100 | Үлгілі | Студент материалды өз бетінше меңгереді: қателіктерге жол қоймайды, сабақ процесінде белсенділік танытады, сұрақтарға толық және анық жауап береді. |
| A | 4,26 – 4,5 | 86 – 90 | | Студент материалды өз бетінше меңгереді, қателерге жол қоймайды, сұрақтарға толық және анық жауап береді. |
| B+ | 4,01–4,25 | 81 – 85 | Жақсы | Студент материалдарды жақсы меңгерген, өзіндік пікірге ие, сұрақтарға толық және анық жауап береді, бірақ аздап болар-болмас қателіктерге жол қояды. |
| B | 3,51 – 4,0 | 71 – 80 | | Студент материалдарды жақсы меңгерген, сұрақтарға толық және анық жауап береді, бірақ аздап болар-болмас қателіктерге жол қояды.. |
| C+ | 3,26 – 3,5 | 66 – 70 | Қанағаттанарлы | Студент негізгі материалды меңгереді, бірақ анық баяндауға қиналады, сұрақтарға жауап беруде анықтық жетпейді, материалды баяндауда кейбір қателіктерге жол қояды, қарым-қатынас процесінде қиындықтарға кез болады. |
| C | 3,0 – 3,25 | 60 – 65 | | Студент негізгі материалды меңгереді, бірақ анық баяндауға қиналады, сұрақтарға жауап беруде нақтылық жетпейді, материалды баяндауда кейбір қателіктерге жол қояды. |
| F | 3,0 ден төмен | 60 тан төмен | Қанағаттанарсыз | Студент негізгі материалды меңгере аламайды, сұрақтарға жауап бере аламайды, сабақ процесінде белсенділік танытпайды. |

10. Оқу-әдістемелік әдебиеттер мен электронды оқу ресурстары тізімі.

Негізгі оқулықтар мен оқу құралдары

| № | Авторлар | Оқулық аты | Баспасы, жылы | Оқулықтың АРС дағы шифры | Оқулықтың АРО дағы инвентар саны |
|----|---------------|---|--------------------------|--------------------------|----------------------------------|
| 1. | Шалабай Б. | Қазақ әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері | Көкшетау, 2017. – 109 б. | | электрон версия |
| 2. | Есеналиева Ж. | Лингвистиканың өзекті мәселелері. | – Алматы, 2021. – 288 б. | | электрон версия |

| | | | | |
|----|----------------------------|---|--|-----------------|
| 3. | Чурилина Л.Н. | Актуальные Проблемы современной лингвистики. | Москва: Флинта, 2017. – 500 с. | электрон версия |
| 4. | Тер-Минасова С.Г. | Тіл және мәдениетаралық ауд. Х.Ордабекова, Ш.Бағиева. – | Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018.- 320 б. | Электрон версия |
| 5 | Ибраймова Л., Шормакова А. | Әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері. | Фолиант, 2019. – 232 б. | Электрон версия |

Қосымша әдебиеттер:

5. Mirziyoev Shavkat Miromonovich. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoev. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.

6. Mirziyoev Shavkat Miromonovich. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstituciyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr / Sh.M.Mirziyoev. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2017. – 48 b.

7. Mirziyoev Shavkat Miromonovich. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2016 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlagan nutqlari o'rin olgan. /Sh.M.Mirziyoev. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2017. – 488 b.

8. Mirziyoev Shavkat Miromonovich. Yangi O'zbekiston strategiyasi.-Toshkent, 2021. – 458 b.

9. Атабай Б.А., Көптілеуова Д.Т. Әлемдік лингвистика ілімдерінің тарихы. – Алматы, 2016. - 163 б.

10. Абасилов А.Әлеуметтік лингвистика. –Алматы, 2016. – 248 б.

11. ӘлкебаеваД.Қазақтілінің прагмастилистикасы. - Алматы: Қазақ университеті, 2013. - 270 б.

12. Жарықбаев Қ. Жалпы және қазақ этнопсихологиясы. – Алматы, 2016. - 306 б.

13. Жаналина Л.К. Актуальные проблемы языкознания. - Алматы: PrintS, 2006. – 329 с.

14. Жүнісова М.Ә.Әлеуметтік лингвистика. – Қарағанды, 2016. -154 б.

15. МәдиеваГ.,БектеміроваС., Күзембекова Ж. Компьютерлік лингвистика. – Алматы, 2016. - 164б.

16. Момынова Б. Тілдегі жаңа бағыттар мен типтік қатынастар. – Алматы: Арыс, 2012. – 160 б.

17. Момынова Б.Қ. Қазақ тіліндегі ым-ишараттар: қатысым мәдениеті мен сөйлеу этикеті. – Алматы, 2016

18. Шадкам З. Қазақ-түрік сөз этикетінің этномәдени аспектісі. - Алматы, 2016. – 242 б.

19. Ескеева М. Салыстырмалы-тарихи түркі Әдебиеттану білімінің өзекті мәселелері.- Астана: Enter Group, 2016. - 143 б.

Өзбекстан Республикасы Президентінің Жарлықтары

13. O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017. 6-son, 70-modda).

14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020. 6-noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim - tarbiya va ilm - fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida" gi PF - 6108 - son farmoni.

Ақпараттық дереккөздер

15. <http://www.edu.uz>–O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi sayti.
16. <http://www.uzedu.uz> – O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti.
17. <http://www.gov.uz>– O‘zbekiston Respublikasi xukumati portali.
18. <http://www.ziyonet.uz/>
19. <http://www.bilim.kz>
20. <http://kazneb.kz>
21. <http://kitaphana.kz>
22. <https://massaget.kz/>

11. Аралық бақылау сұрақтары

1. Әдебиеттану біліміндегі жаңа бағыттар мен мектептер
2. Әдебиеттану біліміндегі парадигма ұғымы
3. Әдебиеттану біліміндегі функционалдық бағыт
4. Әдебиеттану біліміндегі өріс теориясы
5. Мәтін лингвистикасы
6. Паралингвистиканың өзекті мәселелері
7. Әдебиеттану білімі әдістануының кейбір мәселелері
8. Когнитивтік лингвистиканың өзекті мәселелері
9. Прагмалингвистиканың өзекті мәселелері
10. Психолінгвистиканың өзекті мәселелері
11. Этнолінгвистиканың өзекті мәселелері
12. Қолданбалы лингвистиканың өзекті мәселелері
13. Әлеуметтік лингвистиканың өзекті мәселелері
14. Лингвистикалық экологияның өзекті мәселелері
15. Лингвомәдениеттанудың өзекті мәселелері
16. Негізгі лингвистикалық мектептер мен бағыттар
17. Ғылыми білімнің жетекші парадигмалары
18. Лингвистикалық зерттеулердің функционалдық бағыты
19. Тіл деңгейлеріндегі өріс түрлері
20. Мәтін және дискурс
21. Паралингвистикалық құралдар
22. Әдебиеттану біліміндегі әдістану және әдіс мәселесі
23. Когнитивтік лингвистиканың негізгі ұғымдары
24. Антропо өзектік ғылым парадигма контекстіндегі прагмалингвистика
25. Психолінгвистиканың қазіргі үрдістері
26. Тіл және этникалық мәдениет
27. Лингвистикалық зерттеулерді ақпараттандыру
28. Әлеуметтік лингвистиканың зерттеу бағыттары
29. Сөз экологиясы және сөйлеу мәдениеті
30. Тілдік құбылыстардың лингвомәдени сипаты

12. Қорытынды бақылау сұрақтары:

1. Тіл және этникалық мәдениет
2. Лингвистикалық зерттеулерді ақпараттандыру
3. Әлеуметтік лингвистиканың зерттеу бағыттары
4. Сөз экологиясы және сөйлеу мәдениеті
5. Тілдік құбылыстардың лингвомәдени сипаты
6. Паралингвистиканың өзекті мәселелері
7. Әдебиеттану білімі әдістануының кейбір мәселелері
8. Когнитивтік лингвистиканың өзекті мәселелері
9. Прагмалингвистиканың өзекті мәселелері
10. Психолінгвистиканың өзекті мәселелері
11. Этнолінгвистиканың өзекті мәселелері

12. Қолданбалы лингвистиканың өзекті мәселелері
13. Әлеуметтік лингвистиканың өзекті мәселелері
14. Лингвистикалық экологияның өзекті мәселелері
15. Лингвомәдениеттанудың өзекті мәселелері
16. Негізгі лингвистикалық мектептер мен бағыттар
17. Ғылыми білімнің жетекші парадигмалары
18. Лингвистикалық зерттеулердің функционалдық бағыты
19. Тіл деңгейлеріндегі өріс түрлері
20. Мәтін және дискурс
21. Паралингвистикалық құралдар
22. Әдебиеттану біліміндегі әдістану және әдіс мәселесі
23. Когнитивтік лингвистиканың негізгі ұғымдары
24. Антропо өзектік ғылым парадигма контекстіндегі прагмалингвистика
25. Психолінгвистиканың қазіргі үрдістері
26. Әдебиеттану біліміндегі жаңа бағыттар мен мектептер
27. Әдебиеттану біліміндегі парадигма ұғымы
28. Әдебиеттану біліміндегі функционалдық бағыт
29. Әдебиеттану біліміндегі өріс теориясы
30. Психолінгвистиканың қазіргі үрдістері
31. Мәтін лингвистикасы

| | |
|---------------------------|--|
| Бағдарлама авторы: | Ы.Құттымұратова – “Қазақ тілі және әдебиеті” кафедрасы доценті. |
| E-mail: | Quttimuratova.1977@gmail.com |
| Мекеме: | Нөкіс мемлекеттік педагогикалық институты “Қазақ тілі және әдебиеті” кафедрасы |

Пәннің силлабусы Әжінияз атындағы Нөкіс мемлекеттік педагогикалық институты Кеңесінің 2025 жыл “ _____ ” _____ - санды қаулысы негізінде бекітілді.

Пәннің силлабусы «Қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының 2025 жыл “ _____ ” _____ - санды қаулысы негізінде бекітілді.

Оқу-методикалық басқарма басшысы:



А.Абдиев

Факультет деканы:



Б.Давлетов

Кафедра басшысы:



Ы.Құттымұратова

Түзуші:



Ы.Құттымұратова